

BÀI PHÁT BIỂU CỦA NHÓM CÔNG TÁC KHOÁNG SẢN

GIẢI QUYẾT NHỮNG THÁCH THỨC VỀ CÔNG NGHỆ TRONG KHAI KHOÁNG TẠI VIỆT NAM

Trình bày bởi

Ông Bill Howell

Trưởng Nhóm Công tác Khoáng sản

- Tại một hội nghị về công nghệ gần đây ở Hà Nội, doanh nghiệp khai khoáng nhà nước lớn nhất của Việt Nam, Vinacomin, thừa nhận rằng những thách thức mà họ, và hầu hết tất cả các doanh nghiệp khai khoáng Việt Nam, hiện đối mặt bao gồm “công nghệ lạc hậu, mức độ cơ giới hóa thấp, cơ sở hạ tầng yếu kém, nguồn nhân lực dồi dào nhưng năng suất thấp, sử dụng năng lượng quá mức, rủi ro an toàn vẫn ở mức cao và vấn nạn ô nhiễm môi trường”
- Do đó, thách thức để giúp cho ngành khai khoáng trở nên hiệu quả hơn, năng suất cao hơn, an toàn hơn và thân thiện, bền vững với môi trường hơn chủ yếu là thách thức về công nghệ. Việc này có thể đạt được tốt nhất qua việc thúc đẩy việc giới thiệu các công nghệ hiện đại, các đổi mới công nghệ và các thông lệ tốt nhất trên thế giới thông qua đầu tư nước ngoài và liên doanh.
- Tuy nhiên, các quy định về khoáng sản chưa ổn định tại Việt Nam và thuế suất, thuế xuất khẩu và các chi phí khác quá cao so với các nước khác, là tác nhân lớn làm giảm đầu tư, dẫn tới việc phần lớn các hoạt động khai khoáng hiện hiện tại Việt Nam không sinh lời hoặc rất ít lợi nhuận. Thực sự điều đó dẫn tới việc đóng cửa các mỏ hoặc tạm dừng hoạt động, bao gồm hai cơ sở kinh doanh được đầu tư hiện đại bởi các nhà đầu tư nước ngoài ở Phúc Sơn và Bán Phúc. Thêm vào đó, khác với các nước khác, hiện không có doanh nghiệp khai khoáng lớn nước ngoài nào đầu tư vào việc tìm kiếm và phát triển tài nguyên khoáng sản của Việt Nam.
- Hệ lụy kéo theo là sự gia tăng các hoạt động khai thác khoáng sản kém hiệu quả, lãng phí và sự xuống cấp của các nguồn tài nguyên khoáng sản cũng như môi trường tại Việt Nam, đồng thời cũng thúc đẩy tình trạng khai thác và xuất khẩu khoáng sản trái phép & trốn thuế.
- Dù vậy, tin tốt và và tấm gương đáng học hỏi về việc áp dụng thành công công nghệ hiện đại và tiêu chuẩn quốc tế vào hoạt động khai khoáng của Việt Nam là ở Núi Pháo, hiện là mỏ sản xuất Vonfram lớn nhất thế giới, tăng thêm giá trị đáng kể trong Việt Nam bằng cách xử lý quặng khai thác thành sản phẩm hóa học tinh chế trước khi xuất khẩu. Tuy nhiên, giống như tất cả các hoạt động khai khoáng, lợi nhuận, và kéo theo đó là tuổi thọ của dự án khá nhạy cảm với vật giá trên thế giới, sự biến động về xếp hạng quặng khoáng sản và môi trường khai khoáng, v.v.. do vậy, dễ bị ảnh hưởng bởi các mức thuế cao không tương – các mức thuế mà đã không xem xét, đánh giá các yếu tố trên.
- Mặc dù mục tiêu cuối cùng của bất kỳ hệ thống thuế khai khoáng nào là đảm bảo lợi ích tốt nhất có thể cho Chính phủ và người dân Việt Nam, điều này không thể đạt được nếu các mỏ bị buộc phải đóng cửa vì chúng không thể hoạt động sinh lời theo một cách bền vững, thân thiện với môi trường và có trách nhiệm. Thay vào đó, kết quả lại ngược lại – đó là sự mất mát về nguồn thuế quý báu cho chính phủ trung ương và địa phương khi việc đóng cửa xảy ra, và buồn thay một số trường hợp lại chọn các phương pháp tránh thuế để hoãn hoặc dừng việc đóng mỏ.

- Để giải quyết các vấn đề này, Nhóm Công tác Khoáng sản kính đề nghị Thủ tướng Chính phủ và Văn phòng Chính phủ, với sự phối hợp của Bộ Kế hoạch và Đầu tư và Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam để:
  - Nghiên cứu sửa đổi quy định về khoáng sản để đưa ra chế độ tăng tính cạnh tranh, thân thiện với nhà đầu tư, bao gồm việc xây dựng các mức thuế hợp lý, công bằng cho cả Chính Phủ lẫn nhà đầu tư, đảm bảo tính nhất quán, ổn định lâu dài của các chính sách về khai thác khoáng sản.
  - Tăng cường hợp tác hiệu quả hơn giữa các bộ và ban ngành của Bộ Tài nguyên Môi trường, Bộ Công thương và Bộ Tài chính cấp trung ương và địa phương để thống nhất cách hiểu về các quy định liên quan đến ngành khai khoáng tại Việt Nam, hiểu rõ ích lợi của FDI, các quy trình và điều kiện khuyến khích đầu tư để thu hút FDI.
- Thưa Quý Ngài, việc khai khoáng có trách nhiệm sử dụng công nghệ hiện đại, đặc biệt ở các vùng xa xôi hẻo lánh, những vùng chưa phát triển của đất nước đã và đang được ghi nhận là một trong những nhân tố hiệu quả nhất cho việc phát triển cơ sở hạ tầng trên khắp thế giới; và điều này chắc chắn có thể áp dụng đối với Việt Nam. Một lợi ích khác mà việc khai khoáng có trách nhiệm đem lại là góp phần giảm bớt đói nghèo ở những vùng xa xôi hẻo lánh mà các công ty khai khoáng hoạt động, tạo cơ hội việc làm và sử dụng nguồn cung ứng hàng hóa dịch vụ địa phương.
- Khai khoáng có trách nhiệm áp dụng công nghệ hiện đại và các thông lệ tốt nhất là vô cùng cần thiết để cải thiện ngành khai khoáng tại Việt Nam hướng tới hoạt động một cách hiệu quả, thân thiện, bền vững với môi trường và an toàn, đóng góp lớn vào sự tăng trưởng kinh tế của Việt Nam và giảm thiểu nợ công.